

Urter til smerter, kærlighed og giftmord

/ side 4

LÆS OGSÅ

Årets havefest
for folk med
grønne fingre

/ side 6

Tema om
udlicitering af
kommunale park
og vej-opgaver

/ side 8

Tommy tager sig
af sjællændernes
jordiske rester

/ side 12

/ 6

INDHOLD

- 03 Leder, Kim Gulbæk
- 04 Urter til smerter, kærlighed og giftmord
- 06 Årets havefest for folk med grønne fingre
- 08 Tema om udlicitering
- 12 Tommy tager sig af sjællændernes jordiske rester
- 14 Gitte blev TR for at kæmpe for kollegerne
- 15 Kort nyt

/ 11

/ 12

GRØNT

6/2025 (49. Årgang)

ISSN 2246-2805

GRØNT er Danmarks største fagmagasin for den grønne branche. Magasinet udkommer 8 gange om året og udgives af Det Grønne Repræsentantskab, Rymarken 4, 8210 Aarhus V.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør:

Kim Gulbæk, 3F Aarhus

Redaktionsudvalg:

Line Bjørndal, 3F Odense GOPS

Villiam Andersen, 3F Holstebro-Lemvig

Karina Bossen, 3F BJMF

Henrik Andersen, 3F Aalborg

Magasinet er uafhængigt af 3F og Det Grønne Repræsentantskab, og artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis repræsentantskabets eller 3Fs holdninger.

LAYOUT & TRYK:

STIBO COMPLETE – STIBOCOMPLETE.COM

FORSIDEILLUSTRATION: Morten Herlev

DEADLINE FOR NÆSTE UDGIVELSE: 4. november

IDÉER TIL ARTIKLER

Har du et forslag til en artikel eller et indlæg, så kontakt en af vores to journalister:

Maibrit Jürs

redaktion@magasinetgroent.dk

Telefon: 30 31 31 46

Morten Herlev

redaktion@magasinetgroent.dk

Telefon: 26 77 18 59

ANNONCESALG

Stibo Complete

Telefon: 76 26 36 00

Mail: info@stibocomplete.com

ABONNEMENT

GRØNT udsendes til 3F-afdelinger med kollektivt abonnement samt eksterne abonnenter og brancheorganisationer indenfor den grønne branche. Et abonnement koster 85 kr. om året.

VIL DU TEGNE ABONNEMENT?

Så send en mail til redaktion@magasinetgroent.dk

3F-AFDELINGER MED KOLLEKTIVT ABONNEMENT

Sjælland: BJMF, Frederiksborg, Frederiksværk-Frederikssund, København, Midt og Østsjælland, Nordøstsjælland, Storebælt.

Jylland: Als, Bjerringbro-Silkeborg, Esbjerg, Fredericia, Holstebro-Lemvig, Midtjylland, Randers, Ringkøbing-Skjern, Skiveegnen, Aalborg, Aarhus.

Modtager du ikke GRØNT, så kontakt din lokale 3F-afdeling.

Demokratiet starter med dig!

Demokrati handler ikke kun om politik, men om hverdagen – om retten til indflydelse, ordentlige forhold og respekt for det arbejde, vi udfører. Når vi står sammen, lytter til hinanden og bruger vores stemme, holder vi demokratiet levende – både i samfundet, fagforeningen og på arbejdspladsen. Ingen andre gør det for os.

KIM GULBÆK
Redaktør

Ordet demokrati stammer fra det græske ord demokratia, som kan oversættes til 'folkets herredømme'. Det er dannet af ordene demos 'folk' og kratos 'magt, herredømme, væld'. Det er den definition, man finder i den danske ordbog.

Folkets herredømme (demokrati) er grundlæggende i det danske samfund. De danske foreninger, folketing, byråd, virksomheder med bestyrelser m.m. har også dette begreb som en grundpille i deres vedtægter.

I 3F har man netop afholdt sin 7. ordinære kongres, hvor der var valg til gruppebestyrelser, hovedbestyrelse, forhandlingsudvalg, gruppeformænd, formand m.m. – og tillykke til de nyvalgte, men også de genvalgte. På den nyligt afsluttede kongres fik man debatteret og vedtaget 3F's vedtægter, det fagpolitiske program samt personvalg.

I 3F er medlemsdemokratiet vigtigt, for det er ude i lokalafdelingerne, at demokratiet starter. Det er der, de kongresdelegerede vælges til at deltage på kongressen. Mange tillidsvalgte ude fra landets virksomheder deltager hver gang.

Mange har tit sagt til mig, at det ikke kan betale sig at stemme både i forhold til valg i fagforeningen, men også til byråds- eller folketingsvalg. Men det kan betale sig at stemme, og det kan også godt betale sig at engagere sig i lokalafdelingen eller andre steder, hvor der skal være valg. Jeg selv har erfaret, at der nogle gange ikke behøver være så lang vej til indflydelse, som man tror. Tværtimod.

Tirsdag den 18. november er der kommunalvalg og regionsvalg i Danmark. Alle de politiske partier og politikerne har valgplakaterne klar til at blive hængt op i lygtepælene. Mange 3F'ere bliver involveret enten med de praktiske forberedelser som opsætning af stemmebokse, nedtagning af glemte valgplakater, rengøring af lokaler m.m.

Vaclav Havel, tidligere folkevalgt præsident for Tjekkiet, sagde engang: "Den største fare for et frit samfund er illusionen om, at vi ikke længere behøver at kæmpe for det".

Med de ord vil jeg også opfordre til, at man kommer ud og stemmer til byråd og regionsråd. Udlicitering, besparelser på velfærd, udmøntning af grøn trepart er alle vigtige emner også i denne valgkamp, hvor det kan have indflydelse på 3F'ernes hverdag. Så brug jeres demokratiske ret til at stemme!

Demokratiets fald begynder sjældent med kanoner – men med tavshed. Når vi stopper med at lytte, tale og tage del, vokser de kræfter, der hellere vil have kontrol end frihed.

Derfor starter og slutter demokratiet altid med os selv – med vores vilje til at deltage.

God valgkamp og endnu engang tillykke til de, der er valgt!

Michala Kastrup er udlært anlægsgartner og har siden 2017 haft ansvaret for lægeurtehaven ved Spøttrup Borg på Salling.

Urter til smerter, kærlighed og giftmord

Michala Kastrup passer lægeurtehaven ved Spøttrup Borg. Hun har ansvaret for at udvælge, plante og pleje havens mange forskellige lægeurter, som har rødder i middelalderen. Hun kalder arbejdet for lidt af et drømmejob.

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

En behagelig lakridsagtig duft siver ind i næseborene, da vi står i Spøttrup Borgs lægeurtehave. Vinden er som sædvanlig frisk her ved Limfjorden, og det sætter fut i duftindtrykkene fra de omkring 280 forskellige urter, som er plantet i lægeurtehaven.

I det hele taget er der noget for de fleste sanser i haven. Selvom vi nærmer os udgangen af vækstsæsonen er der stadig knald på farverne nogle steder i haven. Og smagssansen kommer også i sving, da jeg spiser et steviablod, som gartner Michala Kastrup rækker mig.

Det dér med at gå og nippe til urterne er ellers ikke noget, man bare sådan lige skal

gå og gøre. For imens nogle af urterne er ganske harmløse og i dag bliver brugt som krydderier i madlavningen, så er andre urter enten giftige eller ætsende.

På niende sæson

Michala Kastrup passer lægeurtehaven på niende sæson, og hun har selv plantet langt de fleste af urterne. Fælles for størstedelen af urterne er, at de blev brugt som en form for lindring eller helbredelse i middelalderen. Helt tilbage til oldtiden har der været urtekyndige mennesker, som havde stor viden om både gavnlige og giftige planter.

"Alle urterne i lægeurtehaven har en virkning, og mange af dem bruges stadig i

dag – enten som kosttilskud, i helsekostbutikker eller i homøopati," fortæller Michala, imens vi går igennem den sanse-mættede have. Men selvom man tidligere brugte en bestemt urt mod en sygdom, er det ikke sikkert, den havde effekt:

"Oftentimes prøvede man forskellige midler i ren desperation – hvad enten det var mod pest, kærestesorg eller alvorlige sygdomme. Og så var man måske lidt mere autoritetstro, og tog den medicin, man fik beskud på, uanset om det virkede eller ej," fortæller hun.

Vi stopper foran lægeplanten almindelig bulmeurt, som er et godt eksempel på en plante, som har været brugt til lidt af

hvert. Urten har været anvendt mod tandpine, til behandling af sindslidelser og som gift-smøring på pile til jagtbrug. Og så skulle det efter sigende have bragt held i kærlighed, hvis man indsamlede blade af bulmeurt, mens man var nøgen og stod på et ben...

Skilte holder på gæsterne

Oplysningerne om bulmeurten har Michala selv gravet frem fra gamle skrifter om middelalderens lægeurter. Det er en af de arbejdsopgaver, hun bruger tiden på om vinteren. Så undersøger hun, hvilke urter der kunne være interessante at prøve at plante, og hun sætter sig ind i urternes egenskaber. Alle interessante oplysninger skriver hun ind på små informationsskilte, der står sammen med lægeurterne.

"Jeg kan se, at mange folk går rundt og læser skiltene og reagerer på de sjove anekdoter og oplysninger. Og børne elsker at gå rundt og finde alle de giftige planter. De er markeret med dødningehoveder på skiltene. Så skiltene får folk til at blive længe, og de giver dem en ekstra oplevelse," fortæller Michala.

Drømmejob

Michala Kaastrup overtog jobbet som gartner ved lægeurtehaven i 2017. På det tidspunkt boede og arbejdede hun og manden i København, men da hun så, at der var en ledig stilling ved Spøttrup Borg, blev hun interesseret. Hun kommer selv fra Salling-egnen oprindeligt, og da hendes sjællandske mand var klar på et eventyr i det jyske, slog hun til. Den beslutning har hun ikke fortrudt:

"Det er et drømmejob! Det er spændende at passe lægeurtehaven, og jeg kan lide at være det samme sted fra sæson til sæson. Det betyder, at jeg kan sætte mit præg på haven, og at jeg tager ejerskab. Jeg ved, hvem jeg skal bebrejde, hvis der er noget, der går galt."

En af de ting, hun sætter mest pris på, er når det lykkes hende at få en af planterne til at trives ved at flytte rundt på den.

"Urtehaven består af to haver. Den ene er mere fugtig og har mindre sol. Så jeg skif-

Michala har lavet små infoskilte, som fortæller om, hvordan lægeurterne har været brugt gennem tiden.

ter lidt og roterer rundt på planterne. Det er lidt ligesom et puslespil. I år skiftede jeg for eksempel placeringen for knoldet brunrod. Og de er eksploderet i vækst i år på den nye placering. Det gør mig glad og stolt, når en plante siger "ja tak" på den måde."

Ansvar for tilsyn

Michala er den eneste ansatte fra Slots- og Kulturstyrelsen, som arbejder fast ved Spøttrup Borg. De nærmeste kollegaer er på Gråsten Slot i Sønderjylland, men det generer hende ikke:

"Det er sjældent, jeg savner nogen at snakke med. Og jeg sætter stor pris på den fleksibilitet, jeg har i jobbet ved selv at planlægge min tid," fortæller hun

Helt alene er hun nu heller ikke. For et eksternt anlægsgartnerfirma tager sig af større driftsopgaver ved borgen, og her har Michala ansvaret for den løbende koordinering. Hun har også en tilsynsopgave ved Aalborg Slot, hvor hun skal føre tilsyn med et eksternt anlægsgartnerfirma. Hun gennemførte for et par år siden en lederuddannelse fra Jordbrugets Uddannelsescenter i Beder, og den kommer hende til gavn:

"Jeg synes, uddannelsen har givet en større robusthed, så jeg hviler mere i opgaverne med at føre tilsyn. Det handler om at skabe en god dialog og sørge for, at dem, jeg fører tilsyn med, bliver fortrolige med mig. Jeg synes, tilsynsopgaven er en spændende del af jobbet, og det giver rigtig god mening for mig, at jeg kan være tryk ved, at samarbejdet kører."

"Det er næste års urtehave, der står her," siger Michala Kaastrup, imens hun viser en kasse med omkring 100 poser med tørrede plantefrø frem. Frøene overvintrer i garagen ved Michalas kontor og bliver så sat i jorden til foråret.

Årets havefest for folk med grønne fingre

Der var fokus på fremtidens klima ved årets Have & Landskab.

■ TEKST OG FOTO MAIBRIT JÜRS

Vejret bliver varmere, vådere og vildere og selvom årets Have & Landskab løb af stablen i strålende solskin, med en mild brise under blå himmel, er det ikke til at ignorere, at klimaet ændrer sig.

Derfor var der i år fokus på, hvordan grønne fagfolk er nødt til at forny sig og finde løsninger, der kan fungere i en fremtid med mere regn, mere tørke og mere vind.

På Ledreborg Slots naturskønne områder var alt, hvad hjertet kan begære, af maskiner, innovation, iværksætteri, netværk og faglig viden.

De rigtige planter

Et af messens helt store spørgsmål var, hvilke planter der kan trives i fremtidens klima. Det havde den aarhusianske have-

arkitekt Jeanette Thysen nogle bud på i sit foredrag, der trak fulde huse:

"Klimaforandringerne stiller nye krav til vores viden og valg af planter. Det kan godt være, man er forelsket i purpursolhat, men det nytter ikke at plante den, hvis de rette betingelser ikke er til stede," sagde hun.

Mangfoldighed er vigtig

Jeanette Thysen fokuserede på, at det er vigtigt at vælge planter, der passer til voksestedet, og derfor er man nødt til at tage højde for tørke, regn, vind og jordbund.

Men vejret bliver mere og mere omskifteligt og uforudsigeligt, og derfor er det vigtigt at sørge for en mangfoldig beplantning.

Have & Landskab

Skandinaviens største fagmesse for grønne fagfolk var i år placeret på Ledreborg Slot udenfor Roskilde. I år var temaet: Danmark under forvandling – Landskaber og byer i en brydningstid og der var fokus på løsninger, produkter og idéer, til at ruste grønne fagfolk til en fremtid med vildere vejr.

"Vi skal tænke i mangfoldighed og diversitet. Jeg plejer at sige maks 30 procent af samme slægt, art og sort. Så er beplantningen ikke så sårbar," sagde hun.

Havearkitekt Jeanette Thysen holdt et inspirerende oplæg om planter til fremtidens klima. Hun fik en smuk og hårdfør Nepeta Amelia med hjem fra Have & Landskab.

Jeanette Thysen anbefaler en lang række træer, buske og stauder, der kan tåle lidt af hvert.

Her er nogle af dem:

Træer

Tørke: Vintereg, avnbøg og skovfyr.
Fugt: Pil, rødøl og sølvløv.
Vind: Stilkeg, fyr og Storbladet lind.

Buske

Tørke: Kristtorn, Rød kornel og sargentæble.
Fugt: Pil, hyld og tørst
Vind: Havtorn, Slåen og Bjergfyr

Stauder og bunddække

Tørke: Blåhat, røllike og sankt hans urt
Fugt: Gul iris, dagpragtstjerne og Kattehale
Vind: Engelsk græs, mandstro og lammeøre.

På Talentcamp viste anlægsgartnerlæringerne fra Beder og Vilvorde, hvordan man skaber et kompliceret anlæg med forskellige typer belægning.

Rigtig mange medlemmer lagde vejen forbi 3F Den Grønne Gruppe's stand. Her stod en flok faglige medarbejdere klar med en kop kaffe og svar på medlemmernes spørgsmål. Fra venstre: Niels Sørensen, Louise Røssell Wredstrøm, Karina Bossen, Lone Skov Hansen og Jonas Hansen.

TEMA OM UDLICITERING

Ophævet samarbejde rammer de ansatte

Ikast-Brande Kommune og Dalgas har stoppet samarbejdet før tid. Beslutningen har skabt uro blandt de ansatte, som pludselig har skullet varetage nye opgaver andre steder i landet.

■ TEKST MORTEN HERLEV · ILLUSTRATIONER VALDEFAR

1. juli 2025 opsagde Dalgas sin aftale om med Ikast-Brande Kommune om varetagelse af driften af veje og grønne områder i kommunen. Det betød, at de cirka 20 ansatte i Dalgas, som stod helt eller delvist for arbejdet med at varetage kommunens veje og

grønne områder, fra den ene dag til den anden måtte vinke farvel til deres velkendte arbejdsopgaver.

GRØNT har snakket med tre af de ansatte i Dalgas, som er blevet

ramt af uenighederne mellem kommunen og Dalgas. De fortæller alle, at det bratte ophør skabte en del uro på arbejdspladsen. De fortæller også, at de og deres kollegaer er blevet tilbudt omplaceringer til andre arbejdsopgaver i blandt andet Esbjerg, Kolding og Aarhus.

I forbindelse med de nye arbejdsopgaver har de samtidig skullet takke ja til at overgå fra den funktionæransættelse, de havde, da de blev virksomhedsoverdraget fra kommunen, til at være timeansatte. Nogle har takket ja til de nye arbejdsopgaver, imens andre har takket nej og dermed er blevet fritstillet med et opsigelsesvarsel.

Fra træls til godt

To af de ansatte, som GRØNT har snakket med, og som var mest frustrerede over deres situation, ønsker ikke at stille op til interview. Den tredje, Peter Smidt, vil gerne sætte ord på hele hændelsesforløbet:

"Vi vidste godt, at der var nogle uoverensstemmelser mellem Dalgas og kommunen, men at det ville føre til, at Dalgas ophævede aftalen, havde vi ikke set komme. Det kom som lidt af en bombe."

Peter fortæller, at der fulgte nogle urolige dage derefter, hvor ingen rigtig vidste, hvad der skulle ske. Men så fik han en god snak med sin daglige leder, som tilbød Peter et nyt arbejdssted i Kolding. Den nye stilling ville dog kræve, at han opgav de funktionærvilkår, han var ansat under hos kommunen, og i stedet overgik til timeløn. Han takkede ja til tilbuddet, da han regnede sig frem til, at den nye aftale ikke ville stille ham dårligere:

"Jeg synes, jeg har fået et godt arbejde, hvor jeg skal lave det, jeg gerne vil. Samtidig er jeg i gang med et uddannelsesforløb, som jeg kan gøre færdigt. Og min makker fra tidligere er endda blevet genansat og skal arbejde sammen med mig igen. Så jeg har ikke noget at klage over. Jeg er glad for, at noget, der startede som noget rigtig træls, har udviklet sig til noget godt," fortæller han.

Psykisk belastning

3F har naturligvis fulgt med i den opsigtsvækkende sag. Faglig sekretær Dan Jeppesen fra 3F Midtjylland fortæller, at han har været i kontakt med en del medlemmer undervejs. Både medlemmer, som søgte videre, inden samarbejdet brød sammen og medlemmer, som blev fanget i den usikkerhed, det ophævede samarbejde medførte. Han fortæller, at det har været hårdt psykisk for en del af de ansatte.

Fra 3F's hovedkontor i København ærgres forhandlingssekretær i Den Grønne Gruppe, Peter Møller Sjøgren, sig over forløbet.

"Vi har haft svært ved at sætte ind, for Dalgas har jo ikke gjort noget forkert i den her sag. Men jeg ville da have ønsket, at Dalgas havde inddraget os. Så tror jeg, vi kunne have været med til at skabe noget mere tryk."

Peter Møller Sjøgren har en klar opfordring til andre kommuner, som overvejer udlicitering:

"Husk nu på at få lavet en fornuftig udbudsaftale, som også tager højde for medarbejdernes sikkerhed. Ellers kan man ende i en trist situation, hvor der kun er tabere, og hvor medarbejdererne føler, at de bliver efterladt på en øde ø."

EFTERUDDANNELSE MED LØN

Er din virksomhed dækket af overenskomst på GLS-A/3F området kan du efteruddanne dig med løn, og virksomheden kan søge refusion.

Tag en snak med din arbejdsgiver eller Den Grønne Konsulenttjeneste.

Læs mere på **dgkt.dk**

GLS-A **3F**

Få hjælp til kompetenceudvikling hos vores fælles uddannelseskonsulent Bill Vernegren på 2013 8789, bive@gl-s-a.dk

DEN GRØNNE KONSULENT TJENESTE

Efteruddannelse

Anlægsgartner og greenkeeper

Tag på kursus i arbejdstiden med fuld løn!

2025

Anlægsgartner kompetencefonden giver dig mulighed for at komme på dét kursus, du brænder for, i arbejdstiden – og med fuld løn.

Tag på kursus i arbejdstiden med fuld løn!

Danske Anlægsgartnere

3F
Den Grønne Gruppe

Udlicitering er andet end kroner og øre

En analyse viser, at mange kommuner kan spare millioner ved at udlicitere park og vejområdet. Men besparelserne kommer ikke af sig selv, og det gør medarbejdernes trivsel heller ikke.

■ TEKST MORTEN HERLEV

500 millioner kroner. Så mange penge kan de danske kommuner spare, hvis de bliver bedre til at udlicitere de kommunale opgaver inden for park og vej. Sådan lyder konklusionen i en analyse, Dansk Industri har lavet i 2023.

Der er dog et men: De store besparelser er afhængige af, at man får lavet en udlicitering, der fungerer. Her er Holstebro Kommune et mønstereksempel på, hvordan det kan lykkes at skabe en god udlicitering. Men det går bare ikke altid som i Holstebro.

GRØNT har kigget på nogle af de kommunale udbudshistorier rundt omkring i landet, og det viser sig, at der er flere tilfælde, hvor det kommunale udbud slet ikke er gået som forventet.

Manglende effekt og besværlige processer

I Odsherred Kommune var der store forventninger om besparelser, da kommunen

Top 5

Disse fem kommuner har udliciteret den største procentdel af arbejdsopgaverne på park- og vejområdet. Lands gennemsnittet er 45 %.

Holstebro (89 %)
Greve (84 %)
Frederikssund (82 %)
Odense (78 %)
Gribskov (77 %)

Kilde: DI, 2023

i 2013 valgte at udlicitere park og vejafdelingen. Men sidenhen har den daværende borgmester og nuværende viceborgmester Thomas Adelskov erkendt, at udliciteringen aldrig blev en succes. Kommunen har ikke opnået den ønskede besparelse, og servicen er samtidig blevet ringere, konkluderer han. Derfor arbejder han nu aktivt på at hele park og vej-området skal hjemtages igen.

På samme måde er både Holbæk og Nyborg Kommune endt med at lægge planer om en udlicitering af park- og vejområdet på is, da det viste sig at være for dyrt og besværligt at gennemføre et udbud.

Hvad med medarbejderne?

Samtidig handler alting jo ikke kun om kroner og øre. En udlicitering berører også de ansatte. Her peger en analyse fra Roskilde Universitet på, at en udlicitering generelt ikke kommer de ansatte, som skal virksomhedsoverdrages, til gode.

Analysen viser, at medarbejdere, der bliver virksomhedsoverdraget i forbindelse med en udlicitering, oplever en nedgang i deres løn.

Derudover peger undersøgelsen på, at flere af de virksomhedsoverdragene medarbejdere har brug for samtalerapi. Det

skyldes givetvis, at de private aktører har mere fokus på at optimere arbejdsgange og dermed stiller højere krav til, at medarbejderne skal lave mere på samme tid, lyder vurderingen i analysen.

Endelig peger analysen på, at der kan være en forskel i værdier på arbejdspladserne. Typisk har ansatte i det offentlige mere fokus på at gøre en forskel i samfundet. Og sådan hænger det ikke altid sammen i det private erhvervsliv.

Virksomheds- overdragelse

Når en kommune laver en aftale med en privat virksomhed om udlicitering af arbejdsopgaver, og medarbejdere skal virksomhedsoverdrages, gælder der forskellige regler ifølge Virksomhedsoverdragelsesloven:

- Berørte medarbejdere har krav på at blive inddraget i udbudsprocessen gennem kommunens MED-udvalg. Her kan medarbejdere få medindflydelse på, hvilke opgaver der skal sendes i udbud og de er med til at beskrive vilkårene i et udbud.
- Medarbejderne tager deres løn- og ansættelsesvilkår med over i den nye virksomhed i resten af den gældende overenskomstperiode. Når en ny overenskomstperiode starter, overgår medarbejderne til virksomhedens overenskomst.
- Virksomheden kan ikke afskedige medarbejdere på grund af udliciteringen. En afskedigelse kan kun ske, hvis virksomheden kan bevise, at der kommer til at ske væsentlige ændringer i de arbejdsopgaver, de virksomhedsoverdragede medarbejdere skal lave.
- Hvis arbejdsvilkårene ændrer sig væsentligt i forbindelse med virksomhedsoverdragelsen, kan de berørte medarbejdere sige nej til at blive virksomhedsoverdraget. I stedet kan de vælge at fratræde deres stilling, og fratrædelsen vil sidestilles med en afskedigelse med de gældende regler for opsigelsesvarsel.

TEMA OM UDLICITERING

Et lykkeligt ægteskab

Holstebro Kommune og den lokale entreprenørvirksomhed Kaj Bech kan i år fejre sølvbryllup for deres samarbejde om at løse de kommunale park- og vejopgaver. Anlægsgartner Hanna Ringgaard har været med hele vejen

■ TEKST OG FOTO MORTEN HERLEV

"Samarbejdet er vanvittigt godt. Jeg synes, vi har en fantastisk arbejdsplads med fantastiske kollegaer."

Anlægsgartner Hanne Ringgaard har kun ros til overs, da GRØNT møder hende for at snakke om, hvordan det er at arbejde hos Kaj Bech, som siden år 2000 har stået for driften af Holstebro Kommunes park- og vejopgaver.

Hanna er en af de få tilbageværende medarbejdere, som har været med hele vejen. Hun blev ansat i Holstebro Kommune i 1982 og oplevede udliciteringen på nærmeste hold.

"Jeg kan huske, at der var en del nervøsitet, da vi skulle udliciteres. Vi var mange, der tænkte, 'uha, hvad sker der nu? Kommer der nu til at stå nogle virksomhedsejere og kigge os i nakken hele tiden?'" husker hun.

Men da først virksomhedsoverdragelsen var på plads, og den nye arbejdsdag hos Kaj Bech begyndte, fandt hun hurtigt ud af, at det slet ikke var så slemt. Tværtimod:

"Vi lavede egentlig de samme ting som før, men nu var der bare mere fokus på, hvordan vi kunne løse opgaverne på den bedste måde. Sådan var det nok ikke altid i kommunen," siger Hanna Ringgaard.

Hjertet med

I dag er de kommunale arbejdsopgaver en naturlig del af arbejdsugen på lige fod med opgaver for private kunder, og Hanne og kollegaerne skelner ikke så meget mellem opgaverne. Der er plads til det

hele, ligesom der er plads til at have lærlinge og fleksjobbere tilknyttet. Det er en del af aftalen mellem kommunen og Kaj Bech.

Hanna Ringgaard mener, at en af grundene til, at samarbejdet mellem Holstebro Kommune og Kaj Bech har fungeret så godt, er, at begge parter har fokus på at gøre det bedst muligt for lokalområdet:

"Jeg tror, det er vigtigt, at det er et lokalt firma, der står for de kommunale opgaver i stedet for et eller andet stort fransk firma, som ikke kender området. Jeg fornemmer, at vi alle har hjertet med i det, vi gør, og det betyder meget."

Hanna Ringgaard er en af de medarbejdere, som blev virksomhedsoverdraget fra Holstebro Kommune til virksomheden Kaj Bech tilbage i år 2000.

Tommy tager sig af sjællændernes jordiske rester

Som krematør føler Tommy et stort ansvar for, at de afdøde bliver kremeret med omsorg, værdighed og respekt.

■ TEKST OG FOTO MAIBRIT JÜRS

Med en lang metalstang skrabes Tommy de brændte rester af knoglestumper og aske sammen fra ovnens indre. Det hele drysser ned i en stor metalskuffe under ovnen. Herfra bærer han det over til askeberederen.

"Den har nogle store kæder, der knuser de sidste rester, så det bliver til et fint pulver," forklarer Tommy Pedersen, mens den skurrende og knasende lyd af knoglerester, der knuses, lyder i baggrunden.

Den 59-årige krematør fra Ringsted bevæger sig rutineret mellem krematoriets fem store ovne. Han åbner lågerne og holder øje med processen. Nogle brændinger tager længere tid end andre, og først når der ikke længere er flammer, er Tommy tilfreds.

Blev krematør ved et tilfælde

Tommy, der egentlig er uddannet vækshusgartner, havde aldrig overvejet at blive krematør. Han skiftede branche ved et tilfælde. For da han søgte job som gartner på en kirkegård, stod man og manglede en krematør. Og det blev Tommy. Siden kom han til Fælleskrematoriet i Ringsted og her har han arbejdet i 12 år.

Inden da arbejdede han nogle år som bedemand, og det generer ham ikke at være tæt på døden. Som krematør, kan han dog som regel nøjes med at forholde sig til kister.

"Mange siger, at det må være et svært job, og hvis man nærtænder hver eneste kiste, så kan det godt blive tungt. Det var hårdere at arbejde som bedemand, for der møder man jo de pårørende og deres sorg.

Der lærte jeg at viske tavlen ren hver aften. Det er man nødt til, ellers kan man ikke holde til det," siger Tommy.

Kan godt blive berørt

Når Tommy møder pårørende, der kommer for at hente urner, kan han godt blive berørt af deres sorg. Men det generer ham ikke.

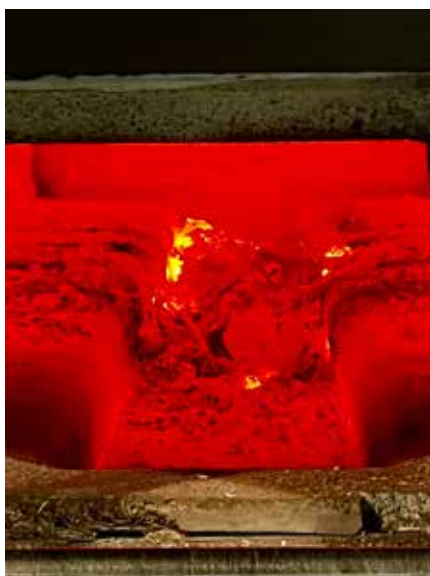
"Både smil og tårer smitter. Det er helt naturligt," siger han.

Nogle gange har han hørt om afdøde i medierne, og så kan det godt føles som om, han har kendt vedkommende.

"I de fleste tilfælde ved man jo ikke noget om afdøde. Men hvis der for eksempel har været et mord og jeg skal kremere afdøde, kan jeg godt blive berørt, fordi jeg har hørt

Tommy køber kisten ind i den ene ende af ovnen. Halvanden time senere kan han hente asken i den anden.

Når der kun er gløder tilbage i ovnen, rager Tommy aske og rester ud i en metalspand, så de kan knuses og kommes i en urne.

Metalkassen med aske og knoglerester, der skal knuses. Øverst ligger en lerbrik med et nummer, som skal sikre, at den rigtige aske kommer i den rigtige urne.

Kremator Tommy Pedersen er glad for sit arbejde på Fælleskrematoriet i Ringsted.

om sagen i medierne. Nogle gange er der skrevet hilsner på kisterne og der kan man også godt blive berørt af ordene," siger Tommy.

Værdighed og respekt

Kiste efter kiste køres ind i den store hal med de fem enorme ovne. Hver af de sorte ovne er omkring fire meter høj og kan på cirka halvanden time forvandle en kiste til aske. Selvom ovnene kommer på næsten 1000 grader, er der bemærkelsesværdigt køligt i hallen.

Kisterne er pyntet med blomster, bamser, perleplader og tegninger. Nogle gange ligger den afdødes yndlingsting på kisten. Det kan være et sæt golfkøller eller en guitar. Hvis det kan brænde, får det lov at blive liggende. Blomsterne kommer altid med i ovnen.

"For en time siden stod der måske 50 mennesker og græd over den her kiste. Det ville være uværdigt, hvis vi stod og hev blomsterne af og smed ud," siger Tommy, mens han skubber en hvid trækiste hen foran en af ovnene.

Ordentlighed er vigtigt

"Det giver meget at få vist den tillid af de pårørende. Derfor er det vigtigt for mig, at jeg behandler deres kære med ordentlighed og respekt," siger han.

Og ordentlighed og respekt er ikke noget påtaget, der kun gælder, når de pårørende kommer. Det er en del af alle trin i behandlingen af de afdøde. Det gælder alt fra omgangstonen på arbejdspladsen til håndteringen af kister og urner og det sprog, man bruger om dem.

"Vi lægger for eksempel ikke bilen med kister, men vi sætter kister ind. Sproget er vigtigt, for ét forkert ord kan være stødende og det skal vi undgå af respekt for de afdøde og deres pårørende."

"Den dag jeg ikke længere føler noget for mit arbejde, er det tid til at stoppe. For så kan man ikke længere varetage jobbet med værdighed og respekt."

Kæledyr med i kisten

Efter nogle tryk på ovnens betjeningspanel, glider lugen lydløst op og undslipper

varmen fra ovnens orange og glødende indre. Den hvide kiste med blomsterne glider langsomt ind og flammer opsluger den med en knitren, inden lugen igen glider i.

Efter halvanden time kan Tommy åbne ovnen i den modsatte ende og samle de sidste rester. I resterne fra den hvide kiste, finder han stumper af en dyreurne.

"Her er der kommet asken fra en kat eller en fugl med. Vi ser ofte, at de afdøde får urner med kæledyr med i kisten," siger han og skraber resterne af dyreurnen ud sammen med resten af ovnens indhold.

Det hele får lov at komme med, da Tommy omhyggeligt hælder asken ned i urnen. Det var et menneskes sidste ønske og det opfylder Tommy gerne.

"Jeg er ikke mere troende end de fleste, men jeg tror på næstekærlighed og jeg lever efter kristne værdier om medmenneskelighed og kerne om hinanden. Det praktiserer jeg også i mit arbejde."

Gitte blev TR for at kæmpe for kollegerne

Som tillidsrepræsentant kan man tillade sig lidt mere, og det passer godt til Gittes temperament.

■ TEKST OG FOTO MAIBRIT JÜRS

Hun ville egentlig bare snuse lidt til det faglige arbejde, men før hun havde set sig om, var hun næsten enstemmigt valgt som tillidsrepræsentant. Det har hun ikke fortrudt. 45-årige Gitte Poulsen har været tillidsrepræsentant for sine 25 kolleger på Roskilde Kirkegårde i snart tre år.

Ud over at forhandle løn, arbejder hun også for at sikre kollegerne andre goder. For eksempel har Gitte fået forhandlet kørsel for de ansatte på de eksterne kirkegårde, så de nu får betaling for at køre i deres egne biler.

Men det allervigtigste for Gitte er at være der for kollegerne i dagligdagen. Også selvom de er spredt over fem forskellige kirkegårde.

"Noget af det vigtigste ved at være TR er, at kollegerne har tillid til mig, så de kommer, når de har brug for hjælp. Og det gør de heldigvis," siger hun.

Kan tillade sig mere

Gitte valgte at blive tillidsrepræsentant, fordi hun gerne ville arbejde for at skabe gode forhold for kollegerne. Med 3F i ryggen kan hun udrette mere som tillidsrepræsentant.

"Jeg kan godt lide at kæmpe for mine kolleger. Jeg kan jo tillade mig lidt mere, når jeg har TR-kasketten på, og det kan jeg godt lide."

For når man har det bedst med at sige sin mening, er det godt at være sikker i sin ansættelse som tillidsrepræsentant:

"Jeg behøver ikke at finde mig i noget og jeg kan bedre tillade mig at svare igen, hvis vi ikke bliver behandlet ordentligt," siger hun.

Ikke bange for konflikter

I øjeblikket lægger hun sin energi i at få en god aftale om årets vintervagt. Sidste år var hendes chef nemlig utilfreds med tidspunktet for snerydningen, men i stedet for at genforhandle lokalaftalen, hyrede han et eksternt firma til at stå for opgaven.

"Så længe den nye lokalaftale ikke er op-sagt, gælder den gamle stadig. Så det skal vi have fundet en løsning på," siger Gitte.

Det sker på et forhandlingsmøde, hvor hun får assistance fra sin lokale 3F afdeling, der kommer og fører forhandlingerne, så hun ikke står med det alene.

Det er ellers ikke fordi, hun er bange for konflikter:

"Så længe det ikke bliver personligt, har jeg det fint med at håndtere konflikter. Det er en del af arbejdet og jeg gør det jo for at sikre, at kollegerne har gode arbejdsforhold. Så målet er positivt," siger hun.

Om Gitte Poulsen

- Gartner på Roskilde Kirkegårde.
- 45 år og bor i Ugerløse med sin kæreste og to børn.
- Bruger sin fritid på at passe sin datters hest

I uge 40 var 3F'ere fra hele landet samlet til kongres i Aalborg. Onsdagen bød på gruppekongres for blandt andet Den Grønne Gruppe. Her fortalte formand Allan Busk om tingenes tilstand i gruppen. Du kan læse om hans redegørelse på vores nye hjemmeside www.magasinetgroent.dk/nyheder

Nyhedsbrev til dig fra GRØNT

Som du måske har bemærket, så er Magasinet GRØNT begyndt at sende et nyhedsbrev ud til alle abonnenter. Tanken med nyhedsbrevet er, at det skal supplere bladet her og levere aktuelle nyheder og relevante temaer til jer. Vi håber, I tager godt imod det.

Har du ikke modtaget nyhedsbrevet, kan det være fordi, vi har en forkert mailadresse. Du kan skrive til os med din rigtige mailadresse på: redaktion@magasinetgroent.dk

Ny rapport: Tillidsvalgte er fantastiske konflikt-knusere

FAOS (Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier) har netop udgivet en rapport, som har undersøgt tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanternes rolle på arbejdspladsen.

Over 15.000 tillidsvalgte har givet svar ind til rapporten, og resultaterne taler deres tydelige sprog: Tillidsvalgte er en vigtig brik i at få løst konflikter på arbejdspladsen, før de udvikler sig i en alt for uheldig retning. 72 procent af de adspurgte tillidsvalgte har været med til at løse konflikter på arbejdspladsen det seneste år, og der er blevet løst i alt 58.000 konflikter.

Arbejdsgiverne sætter også pris på de tillidsvalgte. Ni ud af ti arbejdsgivere fortæller i rapporten, at deres forhold til de tillidsvalgte er præget af tillid, og seks ud af ti arbejdsgivere er enige i, at tillidsvalgte er med til at nedtrappe konflikter på arbejdspladsen.

Det er Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), som har bestilt rapporten.

AKTIVITETSKALENDER 2025/2026 / Den Grønne Gruppe

GRUNDUDDANNELSER FOR TILLIDSVALGTE. G1: Fundamentet for fællesskabet + G2: Få flere færdigheder

Den Grønne Gruppe Langsøhus: 24-28 nov. (G1) + 19-23 jan. 2026 (G2) FIU: 1156-25-00-02 + 1256-26-00-02 Rørvig Centret: 17-21 aug. (G1) + 14-18 sep. 2026 (G2) FIU: 1256-26-00-01 + 1156-26-00-01 Langsøhus 23-27. nov (G1) + 18-22. jan. 2027 (G2) FIU: 1156-26-00-02 + 1256-27-00-02	Kommuner og regioner Langsøhus: 10-14 nov. (G1) + 8-12 dec. (G2) FIU: 1154-25-00-05 + 1254-25-00-05 Langsøhus: 12-16 jan. (G1) + 9-13 feb. (G2) FIU: 1154-26-00-01 + 1254-26-00-01	Offentligt ansatte Langsøhus: 23-27. feb (G1) + 23-27 marts (G2) FIU: 1154-26-00-02 + 1254-26-00-02
--	---	--

G3: Bliv en professionel kollega + G4: Tilliden bygger fremtiden. Mange forskellige datoer. Læs mere på fiu.dk

ØVRIGE KURSER OG AKTIVITETER. LÆS MERE OM KURSERNE PÅ FIU.DK

Navn	Dato	Sted	Tilmelding Skal ske gennem den lokale 3F afdeling
Tværfagligt årskursus for dyrepassere	14. - 15. november 2025	Langsøhus	FIU: 2030-25-00-13
Skovarbejdernes julekonference	1. - 2. december 2025	Rørvig Centret	FIU: 2030-25-00-17

Husk at sende emner til aktivitetsskalendarer til redaktion@dengronneportal.dk

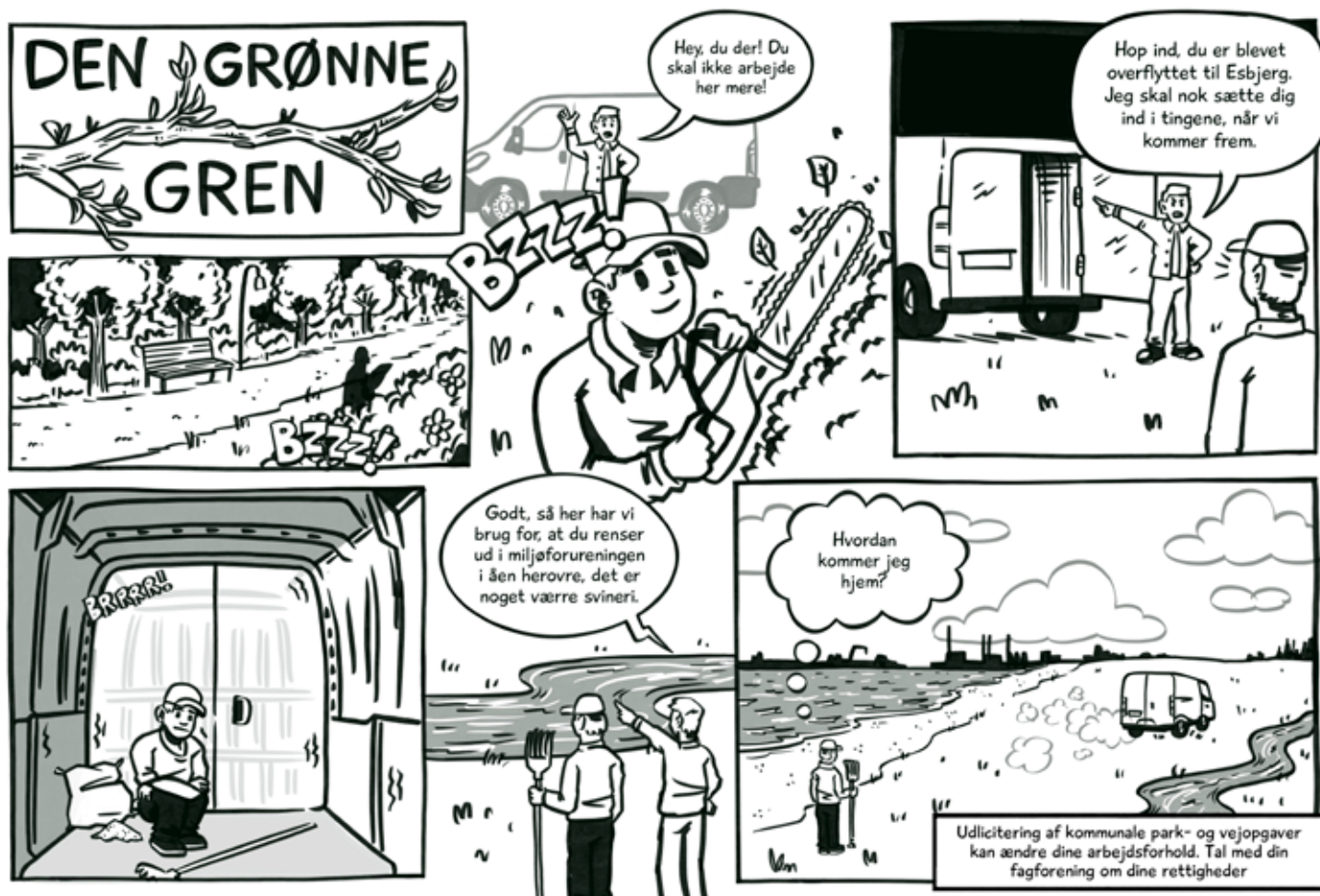

ILLUSTRATION: VALDEFAR

GRØNT – Magasinet for anlægsgartnere / blomsterbindere / groundsmen / dyrepassere / lærlinge og elever / frilandsgartnere / gartneriarbejdere / landarbejdere / greenkeepere / agro-industrien / dyreassistenter / maskinførere / planteskollegartnere / servicegartnere / skovarbejdere / væksthushavere / kirkegårdsansatte / grønne gårdmænd / jordbrugsteknologer / offentligt ansatte gartnere / mejeriarbejdere og mejerichauffører